

Tannenberg padel pod navalom ruske vojske

WALLACE BO POSTAL TAJNIK TRGOVINE

Jesse Jones položil
ostavko kot trgovinski
tajnik na Rooseveltovo
zahtevo

WASHINGTON, 21. jan. —
Jesse H. Jones je nocoj naznanil,
da je položil resignacijo kot tr-
govinski tajnik in da predsednik
Roosevelt namerava dati to po-
zicijo Henry A. Wallace-u, ki je
v soboto nehal biti podpredsed-
nik Zedinjenih držav.

Jones, 70-letni konservativni
demokrat iz Texasa, ki je bil po-
novno v konfliktu z Wallace-om,
je priznal, da je Roosevelt na-
pravil odločitev za spremembo
nazivlje njegovega protesta in
da je bil dejansko prisiljen k
resignaciji.

Henry A. Wallace

Jones je proti Wallace-ovemu
imenovanju protestiral, češ, da
bišvil podpredsednik nima dovolj
skkušenj v business in financih.
Kakor se je zvedelo, je Roose-
velt ponudil Jonesu urad poslani-
ka v Turčiji, ampak Jones je
ponudeno mesto baje zavrnil.

Predsednik je v pismu na
Jonesa, v katerem ga je pozval,
da položi ostavko, izjavil, da
Wallace poseda vse kvalifikacije
za prizadeti urad. Dalje je v
njem navajal veliko kampanjo,
katero je Wallace vodil za zna-
go demokratičnega tikteta prošlo
jesen in dostavil, da je "vreden
vsake pozicije, katero je sposo-
ben zadovoljivo izvršiti."

Naši fantje-vojaki

Na dopustu se nahaja po tri-
trem bivanju v Južnem Paci-
fiku, Pfc. William Florjančič,
316 E. 40 St. Udeležil se je
vseh bitk ter je prejel odlikova-
nje za izredno hrabrost. Prija-
telji so vabljeni, da ga obiščejo
na domu.

Na praznik ameriške Neod-
visnosti, 4. julija, so umrli trije
ameriški predsedniki: Thomas
Jefferson, John Adams in James
Monroe.

Pismo slovenskega letalca iz Barija, ki se bori z Jugoslov. osvobodilno vojsko

"Enakopravnosti" je bilo izročeno pismo, v katerem opisuje
Slovenec iz Primorja, ki se je ob nemškem napadu na Jugosla-
vijo nahajal v Belgradu, sedaj pa se bori z zrakoplovskim od-
delkom Jugoslovanske osvobodilne vojske. Pismo se glasi:

Bari, Italija,
35. avgusta, 1944

"Stricema Francetu in Alojzi-
ju Dugar:

"Jaz, Vaš nečak Stanislav
Kamenšek, vedno in povsod
mislim na Vaju. Do danes ni-
sem mogel Vama pisati, ker ne
vem za Vajin naslov. Iz tega
razloga pošiljam to pismo na
gospo Ano Pihler, 20391 East
Miller Ave., Euclid, Ohio. Za ta
naslov sem slučajno zvedel od
mojega svaka Močilnikarja. U-
pam, da bo gospa Pihler vedela,
kje stanujeta, in da Vam bo iz-
ročila to pismo.

"Ko je začela Nemčija in Ita-
lija voditi vojno proti bivši Ju-
goslaviji l. 1941 sem jaz služil in
se boril v vrstah bivše jugoslo-
vanske vojske, kot zrakoplovni
oficir. Po padcu bivše Jugosla-
vije sem bil ujet od nemških
čet v Sarajevu. Ko so me hoteli
odvesti v Nemčijo v vojno ujet-
ništvo, sem jim ušel in se skril
v Beogradu, kjer sem živel in
podtalno deloval proti fašizmu
in nacizmu do meseca septem-
bra 1942. Odkrit sem bil ponov-
no in aretiran od nemške tajne
policije Gestapo in od italijan-
ske tajne policije Ovra.

"Bil sem zaprt in mučen se-
dem mesecev v nemškem zapo-
ru v Beogradu. Meseca marca
1943 sem bil odpeljan v zapor
v Trst, in potem pa v fašistič-
ne politične zapore v Rim. V
Rimu so me postavili pred po-
sebno fašistično sodišče. Obso-
den sem bil na smrt. Dne 28.
julija 1943 bi moral biti ustrel-
jen. Na mojo srečo in na za-
hvalnost zmagovitim zavezni-
kov: Rusije, Amerike in Angli-
je, je tri dni pred mojim soje-
njem, 25. julija 1943, padel ita-

lijanski fašizem, in to je meni
rešilo golo življenje. Ob času i-
talijanskega premirja sem bil še
zmeraj zaprt. Prišli so Nemci
pome, hoteli so me odpeljati v
zapore v Nemčijo. Dne 31. ja-
nuarja sem srečno pobegnil v
južno Italijo, v mesto Bari. Tu-
kaj sem vstopil kot prostovo-
ljec v Narodno osvobodilno vo-
jsko Jugoslavije, s činom zrako-
plovnega poročnika. Veseli me,
da pripomoram k borbi za svo-
bodo mojega naroda in da po-
magam graditi novo svobodno,
demokratsko, federativno Ju-
goslavijo.

"Borim se že štirinajst let kot
borec antifašist, vedno zasle-
dovan kot politični emigrant.
Veseli me, da moja borba in po-
žrtvovalnost ni bila zaman. Po
štirinajstih letih sem si zaželel
videti svojo domovino. Prepri-
čan sem, da Nemčija ne bo mo-
gla dolgo vzdržati, polom bo
prišel prej ali slej. Srečen bom,
ko bom videl svoj dom svobo-
den tujih spon. Da bo moj roj-
sten kraj Ročin spet prost ita-
lijanskega jarma.

"Generali, oficirji in borci i-
majo vsi enako plačo, to se pravi,
da je sploh ne dobivamo. Naša
borba je borba za svobodo
naše domovine. Zavezniki
nam pomagajo, da ima naša
narodna vojska dobro orožje,
dobro hrano in dobro obleko.

"Moja žena Jelka je ostala
sama v Beogradu, in kjer so
Nemci, se težko živi; upam, da
je še živa."

"Vaju pozdravlja nečak
Stanislav Kamenšek,
(Negozio d' Elektrita)
Via Putigiani No. 78,
Bari, Italija.

Vesti iz življenja ameriških Slovencev

Herminie, Pa. — Ko je šel
12. januarja John Zagar ob 5.
uri jutraj na delo, ga je 300
korakov od njegovega doma
zadela srčna kap in pol ure po-
zneje so obvestili ženo, da je
mož mrtev pri železniški postai-
ji. Bil je član SNPJ, star 59
let in rojen na Žagi pri Bovcu
na Primorskem. Prvič je prišel
v Ameriko leta 1911, drugič pa
1913 in ves čas je živel tukaj
in delal v premogorovu. Poleg
žene zapušča tri sinove (enega
v armadi) in brata, v starem
kraju pa tri sestre, če so še ži-
ve. Pokopan je bil civilno.

Columbus, Mont.—Dne 8. de-
cembra je tukaj umrl Rudolph
Cvelbar, star 66 let in član ABZ,
SNPJ in HBZ. Bolehal je na sr-
cu več let. Rojen je bil v Žum-
berku, Hrvatsko, sin slovenskih
staršev. Zapušča ženo, sina (v
vojni na Pacifiku), hčer in dva
vnuka.

New York, N. Y.—V sredo, 7.
februarja se bo v tem mestu v
hotelu Biltmore vršil velik ban-
ket v priznanje Jugoslaviji. Pri-
čakuje se, da se ga udeleži 1,500
oseb. Navzoči bodo kot govorniki
in gostje narodno prominent-
ne osebnosti. To bo prvi izmed
številnih sličnih banketov, ki se
bodo vršili v raznih mestih ši-

rom dežele kot del kampanje za
zbiranje prispevkov med Ameri-
čani za jugoslovansko pomožno
akcijo. Banket sponzorira relif-
ni odbor.

Girard, Ohio.—Družina Frank
Racich je bila obveščena od
mlajšega sina Johna, da je bil
ranjen in se nahaja v bolnišnici.
On je topničar na bombniku. Ta
družina je že zgubila starejšega
sina v vojni.—Družina Joseph
Lopanja je bila pred časom ob-
veščena od vojnega departmen-
ta, da je njen sin Joseph pogre-
šan. Sedaj se je pa sam javil iz
nemškega ujetništva.

Lorain, Ohio.—Dne 9. januar-
ja je umrl radi srčne hibe Anton
Jakopin, star 76 let, doma iz
Škrilca, fara Golo pri Igu. Bil
je član SDZ in ABZ. Zapušča
ženo, osem otrok (enega v voji-
ni) in osem vnukov.

SEJA JPO, SS ŠT. 2

Jutri, v torek se vrši važna
seja lokalnega odbora št. 2
JPO, SS, v starem poslopju Slo-
venskega narodnega doma na
St. Clair Ave. Prosi se vse dru-
štvene zastopnike in posamezne
člane, da se je gotovo udeleže
radi ukrepanja za takojšnjo po-
moč Jugoslaviji. Seja se prične
točno ob 8. uri zvečer.

Novi grobovi

STEFAN KOVAČ

Zopet je zatisnil svoje oči za
vedno pionir naselbine. V sobo-
to je Stefan Kovač še delal v
klobučarni Comey & Johnson,
kjer je bil zaposlen 35 let kot
"modlar". Zvečer ko je prišel iz
tovarne, je še nekaj delal o-
krog hiše, ko ga je nenadoma
zadel mrtvoud. Odpeljan je bil
v bolnišnico, kjer je umrl ob
11.25 uri zvečer.

Pokojni, p. d. Ponikvarjev, je
leša 1893 dospel v Ameriko iz
fare Preserje, spadajoče p d
Dolnoj Brezovico, kjer ob vre-
menskih neprilikah naraste je-
zero in poplavi vso dolino. Dom
družine se nahaja na 1261 Nor-
wood Rd. že 27 let. Soprog
Rozalija je umrla pred 22. leti.
Bil je član društva sv. Vida št.
25 KSKJ, sv. Antona Padav. K.
of O., in Anton Slomšek št. 18
S. D. Z. Zapušča štiri hčere in
dva sinova: Rose, ki je dolgo
let v službi pri The North A-
merican banki, Stefan, Marie
Skully, Anna Kish, Helen in
Theodore. Pogreb se bo vršil v
sredo ob 10. uri jutraj iz A.
Grdina in sinovi pogrebne za-
voda v cerkev sv. Vida in nato
v družinsko grobnico na Calva-
ry pokopališče.

ANDREW VIDERGAR

Kot smo v soboto poročali, je
magloma umrl na svojem domu
Andrew Vidgar p. d. Krive,
star 56 let, stanujoč na 6018
Bonna Ave. Doma je bil iz vasi
Gornji kašelj, pri Mariji Devic
v Polju, odkoder je prišel v
Cleveland pred 32. leti. Žena Jo-
hana mu je umrla pred štirimi
in pol leti. Bil je član društva
Napredni Slovenci št. 5 S. D.
Z. Tukaj zapušča sina Andrew,
dve hčeri Jennie Omanski in
Josephine Jablonski ter tri vnu-
ke, v starem kraju pa brata
Leopolda in dve sestri Paulino
in Antonijo. Pogreb se bo vr-
šil v torek ob 9. uri jutraj iz
Zakraskovega pogrebne za-
voda v cerkev sv. Vida in na-
to na Calvary pokopališče.

Parašutar pripravljen za na pot

Ameriški parašutarji imajo
pri sebi veliko več prtljage in
vojaške opreme kot pa običaj-
no potrebujejo navadne čete,
ker je potrebno, da so priprav-
ljeni za vsako nujnost, ko izsto-
pijo iz letala na sovražno ozem-
lje pred rednim vojaštvom.

Amerikanci so vrgli nacije iz Luksemburške

PARIZ, 21. jan. — Ameriška
tretja armada je danes zdrobila
nekoč močno nemško krilo v se-
verni Luksemburški ter vrgla
nacije iz zadnjega terena, ki so
ga držali v tej provinci. Nemci
se nahajajo na popolnem begu
proti utrdbam na Siegfriedovi
črti.

Tekom svojih operacij so ame-
riške čete zavzele kak ducat luk-
semburških in belgijskih krajev,
ki so jih Nemci poplavili tekoma
svoje zimske ofenzive.

Zavezniške sile napadajo sko-
ro na vsej 300 milj dolgi zapad-
ni fronti. Včeraj je pri Stras-
bourgu nenadoma stopila v ak-
cijo prva francoska armada, ki
je ustavila nemško prodiranje
na dotičnem sektorju. Nemški
naval je bil vsaj začasno ustav-
ljen devet milj severno od Stras-
bourga.

Mast in olja za kuho racijonirana

WASHINGTON.—V pondeljek
(danes) nastopi zopet racija za
mast in za vsa salatna in druga
olja, ki se jih rabi pri kuhi.
OPA urad je tudi določil zviša-
nje rdečih racijskih pointov za
gospodinje, ker bo nova racijska
doba, ki se bo začela 28. januar-
ja, trajala do 3. marca, oziroma
pet tednov. Gospodinje bodo za
to dobo dobile 60 rdečih pointov
namesto 50.

Angleži uvedli strogo cenzuro poročil iz Grške

ATENE, 16. januarja (O.N.
A.) — Čedalje težje postaja,
poročati iz Grčije in pošteno o-
dogodkih v Grčiji. Rdeči svinč-
ni angleškega poslanstva v
Atenah je dobil pomočnika v
skrbno in temeljito izšolani v
gleški vojaški cenzuri — poro-
čila morajo zdaj dobiti svoj
"odobreno" od obeh.

Časopisnim poročevalcem je
še vedno prepovedano govoriti s
predstavniki pokreta EAM ali
njegove borbene organizacije
ELAS, in sicer tudi v navzoč-
nosti angleških vojaških obla-
sti.

Vojaški cenzorji, ki so trdno
odločeni, preprečiti kritiziranje
angleške politike v Grčiji, gre-
do tako daleč, da priporočajo
celo čisto politične spremembe
poročil. Ker je korespondentom
neobhodno potrebno, da vzdri-
žejo dobro razmerje s cen-
zorji, so mnogi dopisniki spre-
menili svoje dopise v zaželje-
nem smislu.

Cesto se tudi dogodi, da cen-
zorji spremene po eno besedo,
na primer pridevek, kar na-
vadno spremeni ves smisel br-
zjavke. Toda posebno hudo je
to, da moramo tudi še skozi
cenzuro britanskega poslanis-
tva. Dopise, o katerih mislijo
vojaški cenzorji, da bi jih bilo
dobro porezati, ako ne iz politič-
nih vzrokov, gre do škarje
urednika britanskega zunanje-
ga ministrstva.

RDEČA VOJSKA NA POLJSKEM SAMO 195 MILJ OD BERLINA; GUMBINNEN V RUSKIH ROKAH

Vzhodnoprusko mesto, kjer je
pokopan Hindenburg, padlo v silnem
navalu Rdeče vojske; Nemci so v
enem tednu izgubili 90,000 mož

LONDON, 21. januarja. — Rdeča vojska je danes v
masni moči vdrla v notranjost Nemčije, ko so sovjetske
čete na 56 milj široki fronti udarile 19 milj globoko v no-
tranjost industrijske Šlezije, medtem ko je druga mogoč-
na ruska armada v novem silnem navalu skozi Vzhodno
Prusijo, ki jo je ponesel 16 milj globlje v notranjost te
vzhodne nemške province, zavzela mesto Tannenberg,
kjer je pokopan von Hindenburg.

Nemci so von Hindeburga po-
kopali v Tannenbergu, ker je
nemški general, ki je bil zad-
nji predsednik nemške republi-
ke, pri Tannenbergu v prvi sve-
tovni vojni zadel Rusom naj-
večji poraz. Rdeča vojska je
danes plačala Nemcem za do-
tični poraz z zavzetjem "Hinde-
burgovega svetišča."

Ruske čete samo 10 milj od
reke Odre

Berlin poroča, da so ruske
čelne čete samo 10 milj od reke
Odre v Šleziji. Kadar bodo Rusi
predrli nemško obrambno linijo
ob Odri, obstoji možnost, da bo
šla vsa nemška vojna mašina
na kose.

Ruske čelne čete se nahaja-
jo samo 41 milj od velikega ko-
munikacijskega in industrijske-
ga mesta Breslau, medtem ko
so Rusi v svojem silnem nava-
lu skozi centralno Poljsko do-
speli na postojanke, ki se naha-
jajo samo 195 milj od Berlina.

Na južnem sektorju, kjer
Rdeča vojska hrumi skozi Šle-
zijo, se nahajajo Rusi 200 milj
od Berlina.

"Pravda" prerokuje pogin na-
cijske Nemčije

Moskovski list "Pravda" piše
v svoji tekoči izdaji, da so za-
vezniške operacije prinesle po-
gin hitlerjevske Nemčije, ki do-
stavlja, da je popoln poraz Nem-
čije absolutna gotovost, s ka-
tero se mora računati v bližnji
bodočnosti.

Historični vdor Rdeče vojske
v Šlezijo je naznanil premier
Stalin tri leta in sedem mese-
cev od dneva, ko so naciji na-
padli Rusijo, in na dan, ko je
minulo pet let, štiri mesece in
21 dni druge svetovne vojne.

Ogromnost sovjetske zmage

Ogromnost uspeha ruskega
orožja je razvidna, ako se po-
misli, da je Rdeča vojska od
dni, ko se je vršila borba za
Stalingrad, napravila pohod, ki
jo je ponesel 1,170 milj proti
zapadu, in da danes stoji tri
ruske armade na nemški zemlji.
V Šleziji operira prva ukra-
jinska armada, kateri povelju-
je maršal Ivan S. Konev. Dru-
ga ruska armada, ki je vdrla v
Vzhodno Prusijo z juga, se na-
haja pod poveljstvom maršala
K. K. Rokosovskega, dočim po-
veljuje tretji beloruski armadi,
ki prodira v Vzhodno Prusijo
od vzhoda, maršal Ivan Černija-
kovski. Slednja armada je da-

Rusko prodiranje v vzhodni
Slovakiji

Rusi so na pohodu tudi v
vzhodni Slovakiji, kjer so v so-
boto zavzeli mesta Krassa, Pre-
sov in Bardejov, medtem ko je
Rdeča vojska v južni Poljski za-
vzela mesto Nowy Sacz, ki le-
ži južnovzhodno od padlega
Krakova.

V Moskvi je bilo uradno na-
znanjenc, da so Nemci v teku
minulega tedna izgubili naj-
manj 90,000 mož. V Vzhodni
Prusiji so Rusi že v soboto tu-
di vrgli Nemce iz velikega trd-
njavaškega mesta Tilsit.

Nemci kličejo na pomoč
"Volkssturm"

Berlin je včeraj objavil po-
ziv na splošno prebivalstvo Šle-
zije, da gre v boj proti Rdeči
vojski in reši Breslau. Odreje-
na je bila mobilizacija "Volks-
sturma" (ljudske vojske), v ka-
teri služijo dijaki, pisarniški
delavci in drugi civilisti. Eno
poročilo pravi, da so bili v Šle-
ziji mobilizirani celo premogar-
ji.

Kakor je razvidno iz dnevnega
povelja, ki ga je objavil pre-
mier Stalin, so čete Rdeče voj-
ske samo v soboto zavzele 2,500
mest, trgov in vasi.

Vesti z bojišč

Umrli — ranjeni — ujeti

PVT. STANLEY GABRIEL
Mrs. Elizabeth Gabriel, 13520
Crossburn Ave., je prejela ob-
vestilo, da se njen sin Pvt. Sta-
nley Gabriel, star 26 let, naha-
ja kot ujetnik v Nemčiji. Preje
je bila od vojnega departmen-
ta obveščena, da se ga pogreša
izza 23. septembra pretekli te-
den se je pa sam oglašil iz u-
jetništva.

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Sundays and Holidays
SUBSCRIPTION RATES (GENE NAROCNINI)
By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalcu v Clevelandu in po pošti izven mesta):
For One Year — (Za celo leto)\$6.50
For Half Year — (Za pol leta)3.50
For 3 Months — (Za 3 mesece)2.00
By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):
For One Year — (Za celo leto)\$7.50
For Half Year — (Za pol leta)4.00
For 3 Months — (Za 3 mesece)2.25
For Europe, South America and Other Foreign Countries:
(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):
For One Year — (Za celo leto)\$8.00
For Half Year — (Za pol leta)4.50
Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

PRILAGODEVANJE SOŽITJU V SKUPNEM SVETU

Piše dr. Margaret Mead.

Pod gornjim naslovom bo naš list priobčil serijo člankov izpod peresa Dr. Margaret Mead, pomožne kuratorice antropologije v Ameriškem muzeju naravne zgodovine. V teh člankih, ki bodo objavljeni vsaka dva tedna, bo avtorica razpravljala o problemih plemen in narodov, ter o potrebi prilagodenja in priučenja novemu načinu gledanja na življenje v modernem svetu, da bo tako omogočeno mirno medsebojno sožitje ljudstev v skupnem svetu. Čitatelji, ki bi želeli predložiti Dr. Meadovi kakšno vprašanje, bodisi, da da nanje odgovor ali o njem razpravljati, naj pišejo na naslov: Dr. Margaret Mead, c/o Common Council for American Unity, 222 Fourth Ave., New York 3, N. Y.

Narodi in ljudstva sveta imajo danes pred seboj nalogo, ki je pojav našega stoletja in naše dobe, in ki se tekom zadnjih nekaj let očituje v čezdalje nujnejši luči — to je naloga prilagodenja skupnega sožitja z vsemi ljudstvi in narodi na svetu istočasno. Ljudstva živeča na najbolj oddaljenih in osamljenih otokih Južnega morja, ali na azijskih stepah, ali pa na kakem otoku v vodah Nizozemske, so postala medsebojno važna ... kajti, usoda kake majhne narodne ali plemenske grupe, o kateri morda nismo še nikdar slišali, dokler nismo čitali o njej v dnevnem časopisu, lahko stane življenja mnogih naših fantov in mož. Nov razvoj v mirodobjnem medsebojnem občevarju in zvezah — radio, fotografija, aviacija in nov razvoj v načinu vojskovanja — kopne mine, zračne čete (paratroops), raketne bombe — vse to je prineslo nove razmere — ki imajo svoj začetek v času, ko so bili izumljeni prekomorski parniki in železnice. Pred petindvajsetimi leti so mogli ljudje še misliti v mejah kontinentov, a danes morajo misliti v območju vsega sveta. Slednja tiskana beseda, slednji zapisi stavek, ki je oddan v svet, slednja karikatura, ki je objavljena, more najti odmev kje na drugem koncu sveta še preden se je posušilo črnilo na papirju.

Te nove razmere in stanje zahteva tudi nov način obnašanja, mišljenja in čutenja. Bojazni in upi, stališča in sumničenja, ki so bila morda umestna pred 25 leti, so danes zastarela. Gorečnost lokalnega domoljuba, ki bi dal življenje v obrambo nekaj kvadratnih milj obsegajočega kosa sveta, je spričo modernih letučih bomb nezadostna. Naučiti se mora, da bo vključil v svoj patriotizem varnost nešteti majhni kosovi sveta, raztezajočih se v milijonske kvadratne milje, namesto le v deset ... danes ni več dovolj ljubiti zgolj svoje rodne grude, kraja, kjer je človek preživel svojo otroško dobo. Ljudstva in narodi sveta je treba, da pokažejo voljo vključiti v ljubezen do svoje lastne grude, do rodnih krajev, tudi ljubezen do krajev in livad, ter mestnih ulic narodov in ljudstev, ki govore drug jezik in žive drugačno življenje. V preteklosti so ljudje živeli in umirali v manjših skupinah, njihova domovinska zvestoba in ljubezen je bila navadno tesno usmerjena in pogosto utrjena in podžigana z mržnjo in sumničenjem vsega, kar je bilo različno ali tuje. Bili so to časi, ko je bilo za človekov obstoj potrebno, da se je omejeval v svojem domoljubju na svoj rod, pleme, kraj, narod ali deželo. Toda za današnji svet in današnje stanje so ti nagibi postali preozkoti.

Stare navade so zastarele v tem oziru ter so prav tako neučinkovite kot konjski bič pri lokomotivi. Brez biča bi bil sicer marsikateri konj pozno prikreval na trg ali do cerkve v trgu ali kam drugam, in brez ostrog bi bil najbrž mnogi konjenik zgubil življenje, kajti v dobi, ko je bil konj glavno prometno sredstvo, je bil potreben bič in so bile potrebne ostroge, da se je spodbudilo in poglajalo vranca v tek. Nezaupanje in bojazen pred tujcem je bila upravičena v svetu, ko so čete ene dežele napadle čete sosedne dežele, držali se na svojih pohodih regularnih cest, in poti preko morja. V tem ozračju nezaupnosti

in strahu pred sovražnikom se je poglobila negativna stran domoljubja, ki se je odražala v določni vzgoji mladine, ki je bila učena ceniti svoj narod ali svoje ljudstvo, ter njegove šege in navade, jezik, hrano, vse, a obenem pa se je podcenjevalo ter mrzilo navade in način življenja ter jezik drugih ljudi. V dobi, ko je bil konj glavno prometno sredstvo, in je bil svet zaprt v ozke meje posameznih narodov in rodov ter dežel, so obstojale raznotere bajke o drugih rodovih in verah, ker je bil ta ozkoti svet medsebojno razdvojen, ter še ni bilo izumov bodisi v tehničnem ali socialnem pogledu, ki bi dajali ljudstvom priliko sožitja v istem skupnem svetu.

A zdaj je potrebno, da se naučimo novih metod, novega gledanja in mišljenja z ozirom na ljudstva drugačne barve, ali druge vere in jezika, mišljenja, ki bo primerno v svetu, katerega razdalje je moderna tehnika tako zblížala, da je komaj 60 ur pota ali razdalje med katerikoli narodi ali ljudstvi sveta. Prilagoditve se moramo torej na vsak način načinu življenja, ki bo odgovarjal temu dejstvu ... prav kot se je moral v prejšnjih časih človek, ki je prej živel od zemlje, prilagoditi življenju v gosto naseljenih središčih, kjer je moral uvesti posebno tehniko življenja v večjih seliščih in mestih — moral je graditi ulice, odvodne kanale, vodovode, razsvetljavo, varstvene naprave proti ognju in vse drugo, ki je potrebno, da morejo ljudje živeti v večjem središču varno in skupno.

Danes ves svet živi bližje skupaj kakor kdajkoli in zato je v interesu ljudstev samih, da razvijajo nov način življenja v tem pogledu, osvojijo nove navade in nova stališča. Otroci bodo morali biti vzgojeni v novem duhu, da bodo čutili v sebi novo odgovornost napram svetu v splošnem. Saj bi nam, n. pr., niti na misel ne prišlo, da bi vprašali kočijaža, ki še ni nikdar vozil avta, naj sede za volan in vozi moderno motorno vozilo, ne da bi imel prej priliko, da se tega nauči. Konja je znal nedvomno izvrstno voditi, ali avto ni konj. In prav tako ne moremo pričakovati od ljudi, ki so bili zrastle v svetu prežetem z medsebojnim sumničenjem in nezaupnostjo, da žive in se prilagode z lahkoto modernemu, z zračnimi poti zblížanemu skupnemu svetu leta 1945. Vsi, razen prav majhnih otrok, ki se še niso navzeli starih predsodkov, se moramo vaditi za to novo življenje, ki zahteva od nas novega gledanja na svet. Kakor se razlikuje tehnika med konjskim in avtomobilskim voznikom, ali med obratovanjem modernega stroja in pletjem krompirja, tako se razlikuje življenje v novem svetu od starega in prav tako zahteva od nas novih sposobnosti in metod, ker danes živimo v svetu, ko je Burma in Thailand bližje New Yorku, kot je bil pred časom London Parizu. V člankih, ki bodo sledili, bomo razpravljali o teh novih metodah in kako se jim prilagoditi.

Amerika nudi ugodna poskusna tla za ta nov način življenja. Tukaj žive skupaj v istem skupnem svetu ljudje iz najrazličnejših dežel Evrope, Bližnjega in Daljnega vzhoda, ter iz otokov sedmih morij. Tujerodni Amerikanci, ki so se tekom enega samega življenja morali prilagoditi življenju v dveh svetovih, so posebno izkušeni in sposobni v tem pogledu in morejo starim naseljenčcem, ozir. Amerikancem, katerih predniki so se že davno naselili v tej deželi, pomagati razviti in osvojiti nov način gledanja na svet, v katerem hočemo zakonito odpraviti vojno, da bomo mi in naši otroci v bodočnosti mogli v njem mirno živeti.

Butalski policaj in Cefizelj

(Fran Milčinski)

Bolj na ono stran leži vas, ki ji pravijo Butale. Butalski so gadjje; tisto leto, ko sta bila dve kravi za en groš, so se Butalski skregali s pametjo, pa so znatno rad snedel, tako dobrih, praviro, ne peko nikjer nikoder kakor v Butalaki.

"Nu!" je pritrdil policaj. "Pri nas imamo masten gnoj, naša moka iz naše koruze je kakor zabeljena."

In ker je bil petek za občinskega moža, mu policaj ni maral odjesti dobička in je pustil Cefizlja v pekarijo in se je s hlebardo, ali sulico postavil pred vrata, da ga počaka. Čaka in čaka, pa ga ni bilo Cefizlja — šent je bil odšel pri zadnjih vratih in se niti ni poslovil. Policaj — hud — krščen Matiček — tako je bil hud, da je kar pljunil. Ali Cefizlja ni bilo in ga ni bilo in ni vse nič pomagalo.

Poteče teden, potečeta dva, pride tretja nedelja, pa je Cefizlja spet zasrbelo, da gre v Butale in je šel in se nastavil policaju pod nos.

Cefizelj ni rekel ne bev ne mevin, je šel s policajem. Pa prideta mimo peka.

"Oh," je vzdihnil Cefizelj. "dokler še lahko požiram, en sam edini koruzni hlepček bi rad snedel, tako dobrih, praviro, ne peko nikjer nikoder kakor v Butalaki."

"Nu!" je pritrdil policaj. "Pri nas imamo masten gnoj, naša moka iz naše koruze je kakor zabeljena."

In ker je bil petek za občinskega moža, mu policaj ni maral odjesti dobička in je pustil Cefizlja v pekarijo in se je s hlebardo, ali sulico postavil pred vrata, da ga počaka. Čaka in čaka, pa ga ni bilo Cefizlja — šent je bil odšel pri zadnjih vratih in se niti ni poslovil. Policaj — hud — krščen Matiček — tako je bil hud, da je kar pljunil. Ali Cefizlja ni bilo in ga ni bilo in ni vse nič pomagalo.

Poteče teden, potečeta dva, pride tretja nedelja, pa je Cefizlja spet zasrbelo, da gre v Butale in je šel in se nastavil policaju pod nos.

"Hop", je rekel policaj, "ali te imam! Zdaj mi več ne uideš! in ga je prijel za rokav.

Cefizelj je prosil zamere: "Tujec sem," je rekel, "deželan, pa sem zadnjič pot zgrešil od peka, pa vas nisem našel. Ali mi je bilo malo hudo!" in je šel s policajem kakor jagnje za materjo.

Pa prideta mimo peka in Cefizelj se je spomnil, da je lačen, in je lepo prosil in policaj ga je spustil v pekarijo; mislil si je: "Ti si zvit, jaz pa še bolj, to pot mi ne uideš!" in se je postavil na zadnja vrata. In je čakal, pa ni dočkal, ker je Cefizelj to pot šel zhogom pri sprednjih vratih; in je bil policaj sila hud, malo je manjkalo, da ni zaklel.

Potečejo trije tedni pa Cefizelj spet pride v Butale in policaju pod nos.

"Hop," je rekel policaj, "ali te imam! Jaz ti pokažem, kaj je butalski policaj, da mu boš uhaljal!" in ga je prijel za rokav.

Cefizelj je prosil zamere: Ni vas bilo pred vrati," je rekel, "pa sem vas iskal, kje ste; do današnjega dne sem vas iskal in do te-le ure," in je šel s policajem in se ni nič branil.

Prideta mimo peka in si je Cefizelj spet zamislil, da bi šel noter in si kupil koruzni hlebček, in je bilo mogoče, da nikoli tega. Pa je rekel policaj: "Ti ček ti, bi mi spet rad ušel — pri tistih vratih, kjer mene ne bo? Ne boš. Jaka! Daj semkaj groš, grem sam kupit koruzni hlebček, pa me ti čakaj tukaj-le!"

In je policaj šel in kupil in prišel nazaj in ko je hotel Cefizlju dati hlebček, ni bilo Cefizlja. In je bil policaj tako jezen, da je jezik pokazal za Cefizljem, in je še dobro, da Cefizelj tega ni videl; zakaj Cefizelj je bil grozanski ropar, ki so pravili, da je že sedem ljudi zadušil in pa tri ženske.

Urednikova pošta

Prispevki

Prispevke, katere sem prejel od časa odkar sem zadnjič objavil imena darovalcev, navajam sedaj. Darovali so sledeči:

Po \$25.00 sta darovala Frank Mahorčič in društvo Triglav št. 30 S. D. Z.

Po \$15.00 darovala Mrs. Mary Keržičnik in Anton Zbašnjik, ki je možakar prve vrste ter je glavni tajnik A. B. Z.

Po \$10.00 so darovali: — Stanko Dolenc, društvo Cleveland št. 126 S. N. P. J., društvo Napredne Slovenke št. 137 SNPJ, Louis Champa, iz daljne Minnesote, in društvo Napredne Slovenke št. 137 SNPJ (ponovno).

Iz glavnega urada A. B. Z. so nam poslali še sledeči: Frank Tomsich \$8.00, Barbara Matessa \$6.00, Katherine Peschel \$6.00, Anne Perovskeh \$3.00, in Anne Grahek \$6.00. Vzornemu osebju glavnega urada ABZ največja hvala.

Po \$5.00 so prispevali: Mary Taucher, Joseph Udovich iz Kewanee ceste, Andy Bratkovich, John Keržičnik, Joseph Trebec, ki vodi mesarsko trgovino na E. 55 St.

John Sivec je prispeval \$2.50. Po \$2.00 so prispevali: Strnad Cafe, Joseph Dolinar, Cedar Slovenian Bakery, Mrs. Braidich, Matija Hribar in Fr. Sot, ki je prispeval \$1.50.

Po \$1.00 so prispevali: Louis Gaich, Boddie Dry Cleaning, Joe's Cafe, Arctic Cafe, Frank Mezgec, Peter Segulin, John Tauchar Jr. Anton Kocjančič, John Samsa, Anton Traven,

Mary Bubnič, Frank Hribar, Andy Matko, Joseph Bartol, Herman Mezgec, Mary Mirtel iz Randalla in A. Skerl.

Največ od teh darovalcev sem dobil navodilo naj se te vsote porabijo za takojšnjo pomoč. Vse to bom sporočil zborovalcem na letni seji, katere se bo vršila na večer 23. januarja v Slovenskem narodnem domu, oni pa naj ukrepanje po njih najboljšem prepričanju. Upati je, da se seje vdeleži vsak zastopnik in zastopnica, da se ukrene vse potrebno. Najlepša hvala vsem, ki ste prispevali in ki ste te vsote nabirali.

Z narodnim pozdravom, Jos. Okorn, blag.

Domača fronta

Štirje pozivi Amerikancem

Washington. — Vlada nujno zahteva, da vsi državljani: Uničijo vse razveljavljene odmerke za živež. Njih uporaba je kršitev določb racioniranja.

Darujejo 100,000 knjig za knjižnico trgovske mornarice. Knjige so najboljše zdravilo proti napetosti, katero povzroča razmišljanje o torpedih in utrujenju, proti kateremu se morajo boriti mornarji na svojih dolgih konvojskih vožnjah.

Se prijavijo prostovoljno kot pomočniki za nabijanje oglovov; 50,000 delavcev je nujno potrebnih za pobiranje draginje — da ostanejo cene nizke.

Ostanete na svojem vojnem poslu in pomagajte vzdrževati trajen dovoz opreme na vsa bojišča.

Dobave vojnega materiala

Washington. — James F. Forrestal, minister mornarice, Robert P. Patterson, podtajnik za vojsko in J. A. Krug so podali naslednjo skupno izjavo:

"Ameriške delavce v vojnihi tovarnah čaka zdaj največji napor v zgodovini. Treba bo dni in tednov napora, da se nadomesti oprema, katero požre nekaj ur borbe na bojišču. Povečati moramo ogromno količino municije, orožja in opreme, katere smo pošiljali preko morja — in storiti moramo to takoj. Čim večja bo sila ognja, katerega bomo vrgli na Japonce in na Nemce, tem manjša bo cena, katero bomo plačali v ameriški krvi in ameriških življenjih."

Poraba premoga je večja

Washington. — Administrator za trda goriva, Harold L. Ickes je izjavil, da stopa dežela v novo leto s porabo premoga, ki je tako velika, da presega produkcijo. Prvi podatki, ki prihajajo, kažejo, da presega poraba morda za 11,500,000 ton produkcijo samo v mesecu decembru — največji nedostatek od začetka vojne scen.

Svarilo glede olja za kurjavo

Washington. — Mnogo je podatkov, ki kažejo, da so nekateri konzumenti olja za kurjavo potrošili mnogo preveč, in preko odmerjene količine, katero bi bili smeli porabiti do zdaj v sezoni 1944—45. Office of Price Administration svari radi tega, da bodo posledice tega mrzla stanovanja, kajti dodatnih odmerkov ne bo mogoče dobiti za one, ki zdaj preveč potrošijo. Urad naglašja, da morajo vsi konzumenti paziti od tedna do tedna, da ostanejo v mejah odmerjenih količin, ter da je vprašanje dobav zdaj ravno tako kritično kot je bilo v prvi dobi pomanjkanja v zimi 1943—43.

Izreden uspeh delavstva

Washington. — War Production odbor je izdal nasled-

ŠKRAT

Na domači fronti

Ko je gostilničarka Thea Cerkenik, na 4502 St. Ave., drugi dan po novem prešla svoje kostimerje, rekla: "Vsi so prišli nazaj vi".

Tole so ptice selivke: Julija Kren in Al Dibolt se dne 15. januarja peljali Florido z zrakoplovom, pak.

Kako smo spremili Franka Lauschetu v Columbo vam bo lahko pokazal Mr. Grdina v slikah.

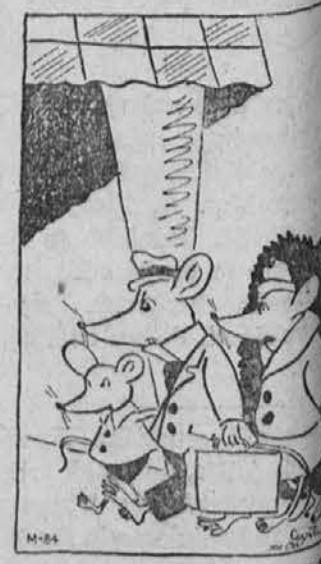
Prihodnji župan mesta landa bo zopet Slovenec, bodo ljudje izvolili.

Sedaj je councilman 10. de Mr. Edward Pucel. vem zato, da boste vedeli sem jaz za njega.

nje obvestilo o stanju vojni produkciji skozi leto "Uspeh dela v letu 1944 redan. Tudi v letu 1945 hvala vreden."

Na programu zavarovanja starost

Washington. — Acting ral Security Administration Watson B. Miller, je nam da bo vstopilo preko 39 nov Amerikancev v leto v zavarovalniški program Social Security Act-a za zavarovanje v starosti. Po program zavarovanja za starost mesečna izplačila za 1000 mož, žena in otrok na 500,000 na mesec. Omestvilke so izračunane december.

"FOOD CONSERVATION! B"

Slovenski ameriški narodni svet

3935 W. 26th Street, Chicago 23, Ill.
Na zadnji (prvi) konvenciji SANS, ki se je vršila 2. in 3. sept. 1944 v Clevelandu, so bili izvoljeni sledeči uradniki, gl. odborniki in člani širšega odbora:

ČASTNI ČLANI:

Častni predsednik: LOUIS ADAMIC, Milford, N. J.
Častna podpredsednica: MARIE PRISLAND, 1034 Dillingham Avenue, Sheboygan, Wis.
Častni član: DR. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.

ČLANI EKSEKUTIVE:

Predsednik: ETBIN KRISTAN, 23 Beechtree St., Grand Haven, Mich.
1. podpredsednik: JANKO N. ROGELJ, 6208 Schade Ave., Cleveland 3, O.
2. podpredsednik: FRED A. VIDER, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Tajnik: MIRKO G. KUHEL, 3935 W. 26th St., Chicago 23, Ill.
Blaginjak: VINCENT CAINKAR, 2657 So. Lawndale Ave., Cleveland 3, Ill.
Zapiskar: JACOB ZUPAN, 1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.

LEO JURJOVEC, 1840 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
ANTON KRAPEN, 1636 W. 21st Pl., Chicago 8, Ill.
LEOPOLD KUSHLAN, 6409 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.
ALBINA NOVAR, 6117 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.
FRANK ZAITZ, 2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

NADZORNI ODBOR:

LOUIS ZELENKAR, predsednik, 351 N. Chicago St., Joliet, Ill.
JOSEF ZAKRAJSEK, 7603 Cornelia Ave., Cleveland 3, Ohio.
JOSEF ZAVERTNIK, 309 Tenafly Rd., Englewood, N. J.

SIRSI ODBOR:

ANTON DEBEVC, 1930 So. 15th St., Sheboygan, Wis.
JOSEF F. DURN, 15605 Waterloo Rd., Cleveland 10, Ohio.
JOSEPHINE ERJAVEC, 527 No. Chicago St., Joliet, Ill.
TERESA GERZEL, 334 Erie Ave., W. Aliquippa, Pa.
ANTHONY HORZEN, Route No. 4, Princeton, Ill.
ANTHONY JERSIN, 4676 Washington St., Denver, Colo.
REV. MATH KEBE, 223-57th St., Pittsburgh 1, Pa.
FRANK KLUNE, 604-3rd St., N. W., Chisholm, Minn.
HELENA KUSAR, 1936 So. Kenilworth Ave., Berwyn, Ill.
KATHERINE KRANZ, 17838 Hawthorne Ave., Detroit 3, Mich.
JOHN KVARITCH, 411 Station St., Bridgeville, Pa.
JOHN POLLOCK, 24465 Lakeland Blvd., Noble, Ohio.
LUDVIG MUTZ, 364 Menahan St., Brooklyn, N. Y.
ANTOINETTE SIMICICH, 1091 Addison Rd., Cleveland 3, Ohio.
THERESA SPECK, 4658 Rosa Ave., St. Louis 16, Mo.
VALENTINE STROJ, 1040 N. Holmes Ave., Indianapolis, Ind.
JOHN M. STONICH, 1634 Cedar St., Pueblo, Colo.
ANDREW VEDRICH, 706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
ANTON ZBASNIK, A. F. U. Bldg., Ely, Minn.
JOSEF ZORC, 1045 Wadsworth Ave., No. Chicago, Ill.

LEPI STRIČEK

BEL-AMI

Francoski spisal — GUY DE MAUPASSANT

Prevel — OTON ZUPANČIČ

(Nadaljevanje)

Duroy je objel svojo ženo okrog pasu in jo je stisnil k sebi. Burno poželjenje, ki ga je bilo navdalo malo prej, se je spremenilo v nežnost, medlo nežnost, v mehko hrepenenje po tolažilnem milovanju, tistem milovanju, s katerim zaziblje otroka.

Prav potihem je zamrmral: "Kako te bom ljubil, Madica moja!"

Sladkost tega glasu je ganila mlado ženo, po vsi polti jo je naglo izpreletelo, nagnila se je nadenj, zakaj bil je naslonil lice na njeno gorka nedra, in mu je ponudila svoja usta.

Bil je dolg, nem in globok poljub; planila sta in nato si lovila in blazen objem, kratka borba brez sape, in nasilna in nenarodna združitev. Potem sta ostala tesno objeta, oba nekoliko razočarana, trudna in še raznežena, dokler ni naznanil vlakov živžig prihodnje postaje.

Rekla je, popravljaje si s konci prstov razmršene lase na senčeh:

"To je res neumno. Kot dva paglavca sva."

On pa ji je poljubljaj roke, drugo za drugo z mrzlično histrostjo, in je odgovoril: "Tako strašno te ljubim, Madica moja."

Do Rouena se nista skoraj

ganila, lice na licu, oči uprte skozi okno v noč, kjer je zasijala sedaj pa sedaj luč iz hiš; in sanjarila sta, zadovoljna, da se čutita tako blizu drug drugemu, in v vedno rastočem pričakovanju tesnejšega in svobodnejšega objema.

Ustavila sta se v hotelu, ki so mu okna gledala na nabrežje; malo, prav malo sta večerjala in sta šla v posteljo. Sobarica ju je vzbudila drugi dan malo po osmi uri.

Ko sta bila popila čašo čaja, postavljeno na nočno mizico, je pogledal Duroy svojo ženo, potem pa jo je stisnil nenadoma, z radostnim pogonom srečnega človeka, ki je našel pravkar zaklad, v svoje roke in je ječljal: "Madica moja, čutim, da te imam rad ... tako zelo ... zelo rad ..."

Nasmehnila se je s svojim zaupnim in zadovoljnim nasmehom, in vračaje mu poljube, je mrmrala: "In jaz ... tebe menda tudi."

A njega je vznemirjal ta obisk njegovih staršev. Že večkrat je opomnil svojo ženo; pripravljaj jo je in jo navajal. Sedaj se mu je zdelo, da bo dobro, če zopet sproži.

"Veš, kmečka človeka sta, prava kmeta z dežele, ne iz komične opere."

Zasmejala se je: "Saj vem,

saj si mi že dostikrat povedal. Sedaj pa vstani, jaz bom tudi." Skočil je s postelje in ko si je obuval nogavice:

"Neprilčno nama bo doma, zelo neprilčno. V moji sobi je samo ena stara postelja s slamnico. V Canteleju ne poznajo žimnic in blazin na vzmeti."

Bila je videti očarana: "Tem boljše. To bo prijazno, slabo spati ... poleg ... poleg tebe — in potem naju bodo vzbudili petelini!"

Odela si je bila svoj jutranji plašč, velik plašč od bele flanelle, ki ga je Duroy takoj spoznal. Ta pogled mu je bil neprijeten. Zakaj? Njegova žena je imela, to je vedel, cel tučat te jutranje obleke. Svoje bale vendar ni mogla zavreči ter si kupiti novo. A kaj, on bi bil rad, da ne bi bilo njeno perilo za po dnevi in po noči in za ljubezen isto, kot z onim. Zdelo se mu je, kakor da je voljno in toplo blago obdržalo nekaj od Forestierjevih dotikov.

Stopil je proti oknu in si je prižgal cigareto.

Pogled na pristanišče, na široko reko, polno ladij z lahimi jembori, trebušnih parnikov, ki so jih z velikim ropotom razkladali žrjavi na obrežju, mu je segel do srca, čeprav je vse to že izdava poznal. In vzklil je:

"Strela, kako je to lepo!"

Madelena je pritekla, položila obe roke svojemu možu na ramo in je bila očarana, vsa zamaknjena sklonjena proti njemu. Venomer je hitela:

"O, kako krasno je to! Kako krasno! Nisem vedela, da je toliko ladij!"

Uro pozneje sta odrinila, zakaj hotela sta obedovati pri starših, ki sta jih par dni prej obvestila. Peljala sta se v odprti, zarjaveli kočiji, ki je ropotala, kakor bi kotle tresel. Najprej je šlo po dolgem, precej gredem privozu, potem preko travnikov, koder je tekla reka, nato so zavili navkreber.

Madelena je bil trudna in je zaspala pod pronikajočimi solničnimi poljubi, ki so jo prijazno gredli v kotu stare kočije, kakor bi ležala v mlačni kopeli luči in poljskega zraka.

Njen mož jo je vzbudil. "Poglej," je dejal.

Ustavili so bili na drugi tretjini višine, na glasovitem raz-

gledišču, kamor so vodili vse popotnike.

Oko je objemalo brez mejno dolino, dolgo in široko, po kateri se je vila od tega do onega konca reka z velikimi okljuki. Prihajala je iz daljave, posejana s premnogimi otoki; pred Rouenom se je mogočno uvala.

Naprej se je kazalo mesto na desnem bregu, nekoliko pogreznjeno v jutranjo meglo, s solničnim bleskom na strehah, na tisoče vitkih zvonikov, špičastih ali čokatih, drobnih in rezljanih, kakor velikanske dragotine, štirioglati ali okrogli stolpi, ovenčani s heraldičnimi nadzidki, stražnice in slopi, celo ljudstvo gotskih cerkvenih špic, nad katerimi je kraljevala ostra puščica katedralina, preprijetljiva bronasta ost, grda, čudna in nesorazmerno visoka, najvišja na svetu.

A nasproti, onkraj reke, so se dvigali, okrogli in na vrhu izbočeni, tenki tvorniški dimniki prostranega predmestja Saint-Severskega.

Številnejši od svojih bratov zvonikov so razpostavljali tja do daljnih poljan svoje dolge opekaste stebre in puhali v sinje nebo svoj črni premogov hlap.

In nad vse se je vzpenjala, tako visoka kot Cheopsova piramida, druga najvišja stavba človeških rok, malo da ne vrstnica svoji ponosni sestri, puščici katedralini — veliki dimnik "La Foudre"; ta je bil kralj zakajenemu delavskemu ljudstvu tovarniškemu, kakor je bila njegova sosedna kraljica špičasti množici svetih poslopij.

Dalje, za delavskim okrajem, se je razprostiral smrekov gozd; in Sena, ko je pretekla obe mesti, je nadaljevala svojo pot, in se vila ob valovitem bregu, ki je bil na vrhu obrastel in je kazal mestoma svoje okostje od belega kamenja, potem je začrtala še enkrat dolg zaokrožen lok in je izginila na obzorju.

Videti je bilo ladje, plavajoče z vodo in proti vodi, ki so jih vlačili parniki veliki kakor muhe, bruhaajoči gost dim. Otoki, razstavljeni po vodi, so se nizali drug za drugim ali pa z večjimi presledki, kakor neenake jagode na zelenem molku.

Kočijaž je čakal, da so se potniki nadvili. Vedel je iz izkušnje, koliko časa traja za-

maknjenost vsake vrste izprehajave.

Ko pa je pognal, je zapazil Duroy nenadoma par sto metrov daleč dvojce starih ljudi, ki sta jim prihajala nasproti; skočil je z voza s krikom: "Lej jih! Spoznal sem jih!"

Dvojce kmetov je bilo, mož in žena, ki sta mešala korake, se zibala in se zadevala z rameni. Možak je bil majhen, zastaven, rdeč in nekoliko trebušen, krepak v kljub svojim letom; žena velika, suha, sključena, žalostna, prava kmetica-trpinka, ki je delala od mladih nog in se ni nikoli smejala, dočim je mož s svojimi gosti moževal in popival.

Tudi Madelena je bila stopila z voza; srce se ji je stiskalo od bridkosti, kakršne doslej še ni poznala, ko je videla, kako sta hodili ti ubogi pari. Niti spoznala nista svojega sina, tega ličnega gospoda, in nikoli ne bi bila slutila v tej lepi gospe v svetli obleki svoje sinuhe.

Šla sta, brez besed in hitro, svojemu pričakovanemu otroku nasproti, in niti pogledala nista teh gospodskih ljudi, ki je šel voz za njimi.

Mimo sta šla. Georges se je smejal in je vzklilnil:

"Bog daj, Duroyev oča!"

Takoj sta obstala oba, izprva osupla, nato kar otopena od presenečenja. Starka se je prva zbistrla in je zajecjlala, ne da bi se premaknila z mesta: "Si ti, naš sin?"

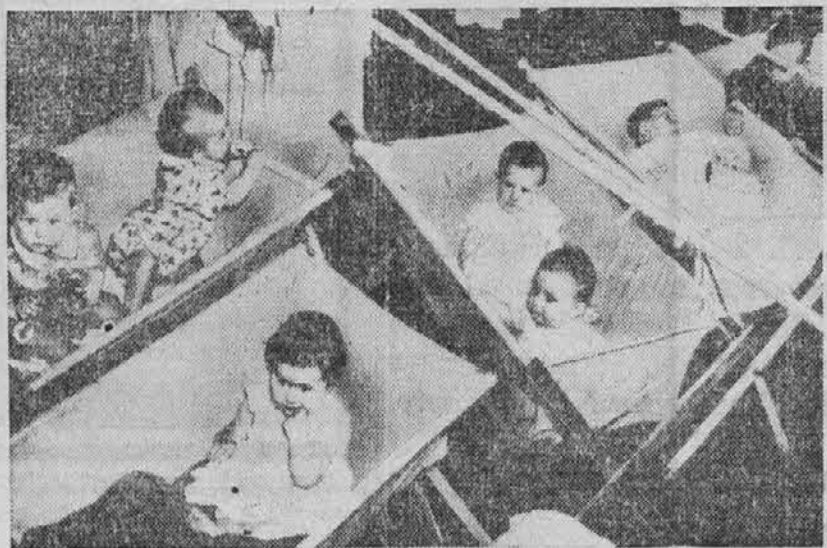
Mladi mož je odgovoril: "Seveda, jaz sem, mati Duroyeva!" — Stopil je k nji in jo poljubil na obe lici s krepkim poljubom, sin mater. Nato je pritisnil obraz na obraz očetu, ki je bil

Swiss President

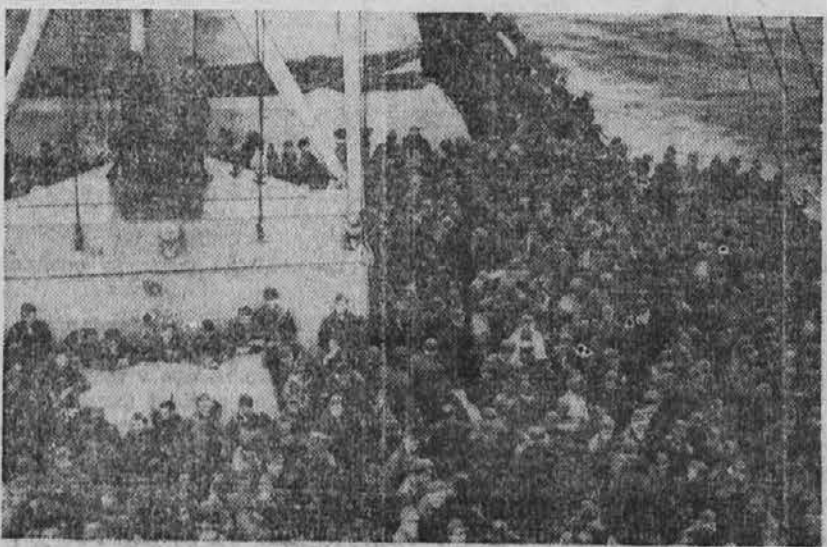
Eduard von Steiger, above, former member of the Swiss Federal Council, was recently elected president of Switzerland for 1945. He belongs to the Farmers' party.

Ship's Hatch Becomes a Nursery

Aboard a coast guard manned troop transport, a ship's hatch serves as a nursery for this healthy group of New Zealander-American war babies, with their mothers, all natives of New Zealand. They are on their way to a new home in the United States. Crewmen rigged the lines for the inevitable washing and made the hatch "comfy."

Nazis Headed for United States

Hundreds of German soldiers, captured in the Allied drive across France and into the Reich, jam the deck of a coast guard manned troop transport headed for America. The prisoners of war will be held in internment camps in the United States until peace clears the way for their return to their homeland.

snel svojo kapo, kapo Rouenskega kroja, od črne svile, prav visoko, podobno tistim, ki jih nosijo živinski trgovci.

Potem je Georges spregovoril: "In to mi je žena." — In kmetiča sta pogledala Madeleeno. Gledala sta jo z nemirno bojaznijo, spojeno pri očetu z neke vrste zadovoljnim odobravanjem, pri materi z nekako ljubosumno neprijaznostjo.

Možak, po naturi dobrovoljček, ves prepojen z veselostjo od sladkega jabolčnika in alkohola, se je osmelil in je prašal poredno pomežikuje:

"Ali te vseeno lahko poljubim?"

Sin je odgovoril: "Kako pa, očka!" — In Madelena, ki ji je bilo nerodno, je ponudila svoja lica kmetu, da je dvakrat naglas po njih cmoknil; nato si je otrl ustnice z roko.

Starka zopet je poljubila svojo sinaho sovražno hladno. Ne, to že ni bila njena sinaha, kakršno si je ona mislila, brhka in sveža gospodinja, rdeča kakor jabolko in okrogla kakor žrebič. To mora biti že prava tica, ta gospa s svojim lišpom in svojim mošusom. Zakaj starki so bili vsi parfumi mošus.

In stopili so za vozom, ki je peljal novi zakonski dvojici kovčeg.

Starec je prijel svojega sina za pod pazduho, ga pristavil in ga je zvedavo prašal:

"No, ti gre od rok, tvoj posel?"

"O, da, prav dobro."

"No, potem pa prav, potem pa že! Pa povej, tvoja žena, ima kaj pod palcem?"

Georges je odgovoril: "Štiri-deset tisoč frankov."

Oče je od začudenja potihem zažvižgal, in je zamrmral samo: "Vraga!" — nič drugega, tako ga je ta vsota omamila. Potem je pristavil z resničnim uverjenjem: "Da te, da te, lepa ženska je!" — Zakaj bila je po njegovi vseči. In svoje dni je veljal za izvedenca.

Madelena in mati sta šli vstrib, ne da bi spregovorili tudi besedo. Možaka sta ju dohitela.

Dospeli so v vas, majhno vasico ob cesti, deset hiš na vsaki strani, nekaj boljših, nekaj bori-nih, napol podrtih, nekaj opekastih, nekaj kamenitih; nekatere so bile pokrite s slamo, druge s skrlmi. Krčma očeta Duroya "A la belle vue," koliba s pritličjem in podstrešjem, je stala na prvem koncu vasi na levi. Smrekova vejica, obešena nad vrati, je po starem običaju naznanjala, da se tukaj žejni ljudje lahko ustavijo.

(Dalje prihodnje)

Help Sponsor a Fighting DESTROYER!

"HE IS TERRIFICALLY PATRIOTIC"

LIČNO DELO

za društvene prireditve, družabne sestanke, poroke in enake slučaje, naročite tiskovine v domači tiskarni, kjer je delo izvršeno lično po vašem okusu.

Cene vedno najnižje.

ENAKOPRAVNOST

6231 ST. CLAIR AVENUE

HEnderson 5311-5312

Cleveland 3, Ohio

NAZNANILO

DELNIŠKA SEJA DELNIČARJEV
SLOV. DELAVSKEGA DOMA

15335 WATERLOO ROAD

se vrši v

PETEK, DNE 26. JANUARJA 1945

PROSI SE DELNIČARJE IN ZASTOPNIKE
DRUŠTEV-DELNIČARJEV DA SE SEJE
UDELEŽIJO

Direktorij Slov. delavskega doma

PET LET POZNEJE

LOJZE JERANČIČ

(Iz dnevnika odpuščenega kaznjenca)

(Nadaljevanje)

Stanko me je pričakoval že od pete ure naprej na postaji. Mislil je, da odpotujemo s prvim vlakom. Zvedel je šele prejšnji večer, kdaj nas bodo odpurili v kaznilnico.

Orožniki so nas vodili v čakalnico III. razreda, ki je bila polna pokvarjenega zraka. Ker je bilo še dobre pol ure do odhoda vlaka, sva se s Stankom lahko marsikaj pogovorila.

Napoved se je bilo treba ločiti. Ponudil sem bratu prosto roko. Naročil sem še, naj pozdravi domače, nakar so nas odvedli skozi prehod na peron in od tam v posebni predel železniškega voza. Par minut pozneje so sprevodniki zabrlizgali, vlakovodja je dal z malo trobentico kratko znamenje in stroj je med silnim bruhanjem dima potegnil vozove za seboj. Sklonil sem glavo. Zbolelo me je v duši, ko sem se poslovil od Ljubljane za štiri dolga leta...

V KAZNILNICI

I.

Na desnem bregu Drave, v magistralnem predmestju Maribora, stoji sivo poslopje nenavadne arhitekture. Monotonost zunanjih sten in praznata okolištevina z mreženimi okni, napravi na človeka nepopisno dolgočasen vtis, kakor ogromna mrtvašnica. Na več strani razcepljene dele celokupne zgradbe, oklepa obzidje. To je mariborska moška kaznilnica na prvi pogled.

Dr. Victor Leitmaier poroča v svojem znamenitem delu "Gefangniskunde" nekatere podrobnosti iz historijate tega zavoda. Med drugim navaja, da je bila zgrajena mariborska kaznilnica v letu 1884—1889. V letu dograditve je bila izročena svojemu namenu.

Celokupni, kaznilnici pripadajoči, svet obsega 13.66 ha. Od tega je s 6 m visokim zidom ograjena le 3.8 ha, ostalih 9 zavzemajo, izvenzemski uradniške hiše in ceste, ki vodi do kaznilnice, zavodu pripadajoči vrtovi in polje.

Vhod v kaznilnico vodi skozi široka vrtna vrata po parku do enonadstropnega, horizontalno ležega poslopja "vojašnica" imenovanega. Tu je bilo namreč v prejšnjih letih nastanjeno vojaštvo, ki je oskrbovalo zunanjo stražo znotraj obzidja. Sedaj prebivajo v "vojašnici" neoženjeni pazniki. Družinsko stanovanje je v tem poslopiju urejeno le za nadzornika kaznilniške straže in za oba njegova namestnika.

"Vojašnico" cepi v dva dela veliki veži podoben prehod, ki je na notranji strani vedno zaklenjen. Nalašč za to določeni višji paznik opravlja vratarstvo službo in posreduje s ključem v roki med zunanjim svetom in kaznilnico. Komur odpre nezapljeni mož, z dolgimi, osiveli brki in očali, ta stopi v kaznilniško predvorje. Pred seboj zagleda več izoliranih poslopij, ki so medsebojno vezani s kritimi hodniki. Visoko nad vhodom v srednjem poslopiju je majhen stolpič z uro, ki kaže že nekaj let trdovratno kaže nekaj minut čez tričetrt na drugo uro.

Dvanajst kamenitih stopnic vodi do začetka glavne kaznilniške osi, ki leži v precej pravilni smeri od severa proti jugu. Vrh stopnic, na desni strani je pisarna stražnega nadzornika s predsobo, ki služi na-

vadno kot govorilnica za posebej kaznjencev. Na levi je glavna stražnica. Nasproti nadzornikove pisarne vodijo vrata v skladišče za orožje, a nasproti stražnici je sobica za vsakokratnega stražnega poveljnika, ki ima službo. Tu oddajajo in prevzemajo v službi menjajoči se pazniki ključe. Terasa je z obeh strani zaprta z železnimi vratmi. Nad desnimi je napis: Mladostni oddelek, nad levimi: Bolnišnica. Levo krilo torej zavzema kaznilniška bolnišnica, a desno oddelek za mladostne kaznjence. Vrata, zgrajena iz močnih železnih palic, vodijo v globoko kaznilnico. Takoj onstran vrat ima pisarno zavodni duhovnik. Nato sledijo tvorniška pisarna, uprava, vložišče, statistične pisarne, ravnateljstvo in konferenčna soba. Ker prihaja svetloba na hodnik med pisarnami skozi eno samo okno, do katerega vodi stranski hodnik, vlada v tem delu kaznilnice večni mrak.

Zopet mrežasta, železna vrata, nato steklena, a za njimi srce zavoda — kaznilniška centrala.

Tu se odpre očem izreden pogled. V prvi osi, pravokotno na glavno os, se deli dvoje dolgih hodnikov, ki vodita k skupnim zaporom. V kotu 60 st. pa se cepita iz centrale na desno in levo celični krili, tako zvali samotni A in B. Ta del kaznilnice ima visoko pritličje in dvoje nadstropij, medtem, ko s ostala glavna poslopja le enonadstropna. Vsi jetniški prostori skupnega zapora leže proti jugu, a okna enostranskih hodnikov so obrnjena na severno stran. Vsako izmed treh nadstropij ima 1 sobo za 12, 4 za 8 in 1 za 4 kaznjence; torej je v vsakem nadstropju prostora za 48 mož a v vseh treh nadstropjih skupnega zapora za 288 kaznjencev.

Prostor med zaporji in centralo razsvetljujejo velika okna. V široke krilne hodnike prihaja svetloba tudi skozi strešna okna.

Ogrevanje celice in skupnih zaporov so pred leti ukinili, le v bolnišnici je ostalo še pri starem.

Mladostni oddelek ima prostora za 72 kaznjencev. V velikih spalnicah so postavljene kabine, kjer prenočujejo kaznjenci strogo ločeni drug od drugega. Kabine so zgrajene iz železne pločevine. Strop te kletke je mrežast, takisto vrata, na katera je pritrjena ključavnica in še ploščnat železen drog. V tem tesnem prostoru stoji železna postelja, stol, mizica, polica za knjige in umivalnik. Vsaka spalnica vsebuje 10 do 16 opisanih kabin.

V visokem pritličju podaljšane levega krila, v katerem je bolnišnica, je urejena moderna kaznilniška kuhinja z najnovejšimi aparati Beckerjevega sestava. V hermetično zaprtih kotlih se kuhajo jedila tako, da je razvijanje vsake sopare popolnoma izključeno. Medtem, ko se pripravljata hrana za zdrave kaznjence na pari, prejema bolnišnica na drvi, oziroma premo kuhana jedila.

Kaznilnica ima tudi pekarno, ki ustreza lastni potrebi ter zalaga še mariborsko in celjsko jetnišnico.

Ves prostor drugega in tretjega nadstropja nad pisarnami zavzema lepa, pred velikim oltarjem in po sredi med klopmi parketirana kapela s pripadajočo zakristijo, dalje šola in knjižnica.

Poleg navedenih prostorov

spada h kaznilnici znotraj obzidja še dvoje, popolnoma zase stojičih poslopij. V večjem so nameščeni mizarstvo, knjigovodstvo in s stroji na električni pogon opremljena tvornica papirnatih vreč. Lastnik tega podjetja je neki mariborski trgovec, a knjigovodstvo in mizarstvo vzdržuje zavod v lastni režiiji. V drugem poslopiju izdelujejo metle in sirkove krtače.

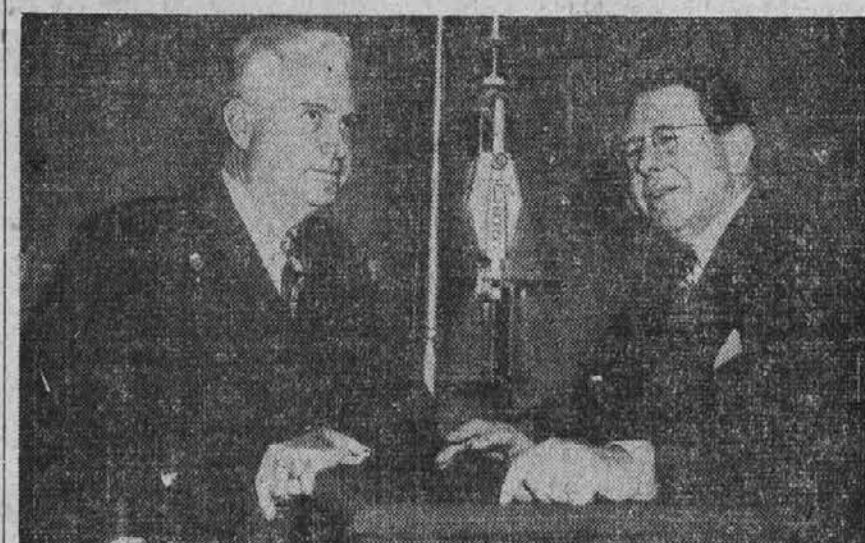
Poleg navedenih obratov vzdržuje kaznilnica v lastni režiiji še sledeče: krojaštvo, čevljarstvo, tkalstvo, slamarstvo in ključavničarstvo. Ostali, delavski kaznjenci so zaposleni pri živinoreji in poljedelstvu. Med hišne delavce štejejo kuharje, bolniške strežnike, pomočnike, pralce, krojače krpače, brivce, zidarje in kurjače. Kakor "minister brez portfelja" pa je kaznjenelec-fotograf. Zavod ima namreč tudi lastno fotografsko delavnico in aparat, a nima — potrebnih fotografskih plošč, niti kreditov, da bi si jih nabavil. Prej so slikali vsakega kaznjence ob prihodu v kaznilnico in ob odhodu. Radi denarnih težkoč pa so te izdatke opustili.

Uprava kaznilnice sprejema za svoje obrate tudi zunanja naročila. Predvsem pridejo v poštev civilni in vojaški državni nameščenci ter državna podjetja. Tam se izvršujejo naročila po znižanih cenah.

V bližini bolnišnice je urejen manjši park s cvetličnimi gredami. Tu se šetajo bolelni kaznjenci. Tam blizu tik zidu je postavljena — mrtvašnica.

Vodstvo zavoda je poverjeno višjemu kaznilniškemu ravnatelju. Dodeljeni so mu sledeči uradniki: upravitelj, dva preglednika in pristav. Tem v pomoč so nekateri za pisarniška dela sposobni paznik in kaznjenci. Na čelu bolnišnice je hišni zdravnik, ki ga podpirata dva, v bolniško strežniški službi izvežbana paznika. Šolski pouk oskrbuje sedaj zavodni nadučnik.

Bricker v debati z Broughtonom

V predsedniški kampanji zadnje jesen sta bila v javni debati bivši ohijski governor in republikanski kandidat za podpredsednika, John W. Bricker, ki je na levi strani slike, in J. Melville Broughton, governor države North Caroline, ki je podpiral Rooseveltovo kandidaturo.

Feeding Grouse Corn on Tree

The winter feeding program of the Fish and Wildlife service calls for helping the birds and small mammals over the tough spots in cold areas. Above, a grouse is seen eating some of the corn placed on the tree. Without extra grain, after storms and blizzards, many of the birds would die. Photo was taken in sand hills of North Dakota.

telj sam, dasi sta predpisani dve mesti. Dušno pastirstvo opravlja katoliški duhovnik.

V uradniškem činu sta tudi kaznilnični strojnik in nadzornik straže, kateremu je podrejenih 10 višjih paznikov, 58 paznikov in 6 pomožnih paznikov. Po zakonu o uradnikih in ostalih državnih nameščencev iz l. 1923, je uvrščeno pazniško osebo v skupino poluradnikov.

Sklopotanje koles čez številna križišča tračnic se je umirilo in vlak je vozil vedno hitreje. Brzeli smo mimo vodmatskega predmestja in Zelene jame. Mimo nas so švigale kolinske tovarne, tovarna za klej in kemična tovarna. Sedel sem ob oknu in gledal tja ven po odmi-kajočem se ljubljanskem polju. Od daleč je obvisel moj pogled na zelenem zvoniku pokopališke cerkvice pri Sv. Križu. In pohiteje so misli med grobove ter obstale ob Fanikinem, ki ga je morda od spomladi do jeseni prerastla bujna trava. Bog ve, ali se je dober človek sklonil nad njeno gomilo in poruval o-sat in divji regrad, zrahljal prst in posadil na grob vsaj skromnih spominčic? "Glej, Fanika! Pred svetom ožigan kot tvoj morilec, oddaleč iz vklejenimi rokami pozdravljam tvoj grob in ti sporočam vso neizmerno bol, ki jo občuti moje srce! O, da bi mogel položiti v tvoje hladno naročje svojo bolečino, da bi stihnila v objemu tvoje-ga srca! A ona potuje z menoj edina, ki mi ni s teboj legla v grob.

Kako ti je v grobu, draga? Ali te ni strah strašne samote in molka, ki vlada v carstvu smrti? Ali si kedaj zahrepnela nazaj na pota zahrbnega, podlega, lažnjivega, škodoželj-nega, kakor slaček strup oRus-nega življenja? Ne, ne, Fanika! Če si odpustila zločinski roki, ki te je pahnila v prezgodnji grob, te mora oplasiti moja zgodba, ki se je začela ob tvo-

jem grobu in še ni končana. Zato pa, Fanika, ne želi si življenja, uživaj raj v spoznanju, da je treba košček zemeljske sreče poplačati z lastno krvjo, pre-stati zanj največja ponižanja in sramotjenja ter biti slednjič pah-njen med hudodelce. Fanika, te-bi je na večno cvetočih livadah onkraj groba neizmerno lepše."

Vlak je hitel mimo plodnih njiv, kjer so pospravljali kmetje zadnje pridelke, se približeval strugi Save in sopihal ob njenem toku. Moji tovariši so veselo kramljali med seboj in z orožniki. Kadili so, da je bil kmalu ves predel poln dima. Kadar je vlak zapeljal v predor, so nenadoma umolkli, kakor bi jih zaskrbelo, če bomo srečno prispeli zopet na beli dan. Peljali smo se po soteski, ki se je vedno bolj zoževala. Ob levi strani so se dvigali tik ob progi velikanski skalnati skladi, na desno je v globoki strugi hrumela Sava in se besno zaganjala z valovi v mahovite čeri, ki so uporno štrlele iz njenega dna. Srebrnopena voda je obupno iskala izhoda med kamenitimi ovirami in se slednjič krotko bližala bregovom, šepetajoč jim skrivnostno pesem.

(Dalje prihodnjič)

Mali oglasi

J. G. Electric Repair

HE. 7000

Točna postrežba — delo jamčeno. Brezplačno pridemo iskati in pripeljemo nazaj. Popravimo in prenovimo velike in majhne električne motorje. Izvršujemo tudi popravila na električnih čistilnih preprog. Vprašajte za JOE GORJANC

DELA VSLED OGNJA

Mi imamo popolno opremo za prenoviti ali zgraditi kakršnokoli hišo ali poslopje. Ra-devolje nudimo proračun — Samo Slovenci.

MAVEC & CO.

GRADBENIKI
17110 Lake Shore Blvd., IV. 4900

ISČE SE

D3 ali D5 licenco, s poslop-jem ali brez. Se tudi zamenja zidan bungalov. Zglasite se na 15308 Waterloo Rd., ali pokli-čite KE. 3536.

B. J. RADIO SERVICE

1363 E. 45 St. HE. 3028

Prvovrstna popravila na vseh vrst radio aparatih

SEZNAM

S KOM MORETE POMAGATI K ZMAGI

MAŠCOBE IN MASTNI ODPADKI

Prodajte vašemu mesarju

KOVINSKI ODPADKI

Povprašajte v vaši mestni dvorani

SHRANITE STARE CASOPISE

Pokličite PR. 6100 za odpremo

KOSITRNE SKATLICE

— Operite jih
— Strite jih
— Shrinite jih
— Oddajte jih

na pristojna mesta za pobiranje

Pobiranje v Clevelandu:

na vzhodni strani:
prvo nedeljo v mesecu;
na zapadni strani:
tretjo nedeljo v mesecu

Za delavce

Za delavce

THE TELEPHONE CO. POTREBUJE ŽENSKJE ZA OSKRBNICE

za poslopja v downtownu

Polni čas šest večerov v tednu

od 5.10 pop. do 1.40 zj.

Najboljša plača od ure v mestu — Stalno delo

Zahteva se izkaz državljanstva — Zglasite se

Employment Office, 700 Prospect Ave., soba 901

od 8. zj. do 5. pop. dnevno razven ob nedeljah

The Ohio Bell Telephone Co.

Lathe operatorji
Toolmakers
in Tool mašinisti
Arc welderji

Nočno delo

Visoka plača od ure poleg bo-nusa za nočno delo

THE YODER COMPANY

5500 Walworth Ave.

(2 cesti južno od Lorain in W. 53 St.)

FORGE POMAGACI

IZKUSENI MASINISTI

MASINSKI UCENCI

TEZAKI

Dnevno ali nočno delo

Dobra plača od ure

in overtime

Povrhu bonus za produkcijo in bonus za točno udeležbo

Johnston & Jennings Co.

877 Addison Rd.

severno od St. Clair

NOVA IZDAJA Angleško-slovenski besednjak

(English-Slovene Dictionary)

Sestavil Dr. F. J. Kern

Cena \$5.00

Dobi se v uradu

ENAKOPRAVNOSTI

6231 St. Clair Avenue

Cleveland 3, Ohio

WAR BONDS in Action

Pvt. Isidore Sack, New York, displays German cement captured in France and being used to build road to an American airport. Confiscated materials help the U. S. war effort but War Bonds pay for the vast quantity of material necessary for victory.

Dobra del

NA RAZPOLAG

pri

CLEVELAND GRAPHITE BRONZE CO.

Dom najboljših delovnih mer v Clevelandu

48 do 70 ur

PLAČA OD URE ME

NAJVIŠJIMI

ZA VAŠO PRIROČNO

Imamo tri urade

uposlitev

1368 West 3rd Street

severno od Superior

blizu Square

880 East 72nd Street

severno od St. Clair Ave

17000 St. Clair Ave

glavna tovarna

odprto dnevno 8:30 zj. do 5.10

ob sobotah do 12. polnoči

zaprto ob nedeljah

CLEVELAND GRAPHITE BRONZE CO.

Mali oglasi

BUKOVNI

Photographic Studio

752 EAST 185th ST.

KEEnmore 1166

VISIT NEW

TINO MODIC'S

6030 St. Clair Ave

EN. 9691

You Are Always Welcome

KUPIMO

šivalne stroje, električne

predmete in ure-bu

AMERICAN APPLIANCE CO.

8209 Superior Ave

GA. 3268

VSE KARKOLI

potrebuje se od zobozdravni-

bodi izvlečenje zob, po-

zob in enako lahko dobi-

še polno zadovoljstvo v

župniku, ne da bi zgubili

dosti časa. Vse delo je na-

kadar vam čas pripušta

ni naslov:

vhod na 62. cesti

Knausovo poslovanje

6131 St. Clair Ave